

Sygn. akt I NSW 2379/20

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jacek Widło (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Marcin Łochowski

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie z protestu P.M.

przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej

przy udziale:

1) Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej,

2) Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 30 lipca 2020 r.

pozostawia protest bez dalszego biegu.

UZASADNIENIE

Pismem przesłanym do Sądu Najwyższego 16 lipca 2020 r. skarżący P.M. wniósł protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Skarżący podniósł naruszenie art. 62 Konstytucji RP oraz art. 249 Kodeksu karnego poprzez uniemożliwienie dokonania wyboru Prezydenta RP w konstytucyjnym terminie. Zakwestionował także sposób wyznaczenia terminu wyborów, który należy uznać za niezgodny z ustawą zasadniczą, poprzez naruszenie jej art. 128 ust. 2. Wnoszący protest zarzucił niekonstytucyjność rozwiązań zawartych w uchwale PKW nr 129/2020 z 10 maja 2020 r.

oraz naruszenie przez PKW art. 248 Kodeksu karnego, poprzez sporządzenie listy kandydatów, na której znajdowały się osoby nieuprawnione do kandydowania.

Dalej Skarżący podniósł naruszenie art. 127 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 90 § 1, art. 287, art. 326 oraz art. 327 § 1 Kodeksu wyborczego, poprzez naruszenie zasady równości, w tym przez różny czas trwania kampanii wyborczej kandydatów, różny sposób traktowania kandydatów przez media publiczne, a także naruszenie art. 84 Kodeksu wyborczego poprzez uchybienie zasadzie wyłączności finansowania kampanii przez komitet wyborczy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest wyborczy Skarżącego podlega pozostawieniu bez dalszego biegu.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 2 czerwca 2020 r. o szczególnych zasadach organizacji wyborów powszechnych na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzanych w 2020 r. z możliwością głosowania korespondencyjnego (Dz.U. 2020, poz. 979, dalej: u.wyb.2020), wskazana ustawa określa zasady i tryb organizacji wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej zarządzanych w 2020 r., w związku z ogłoszonym stanem epidemii na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Stosownie do treści art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, w zakresie nieuregulowanym w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (t.j. Dz. U. 2019, poz. 684 ze zm., dalej: k.wyb.).

Zgodnie z normami art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wynik wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów mających wpływ na wynik wyborów (pkt 2).

Wnoszący protest przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty (art. 321 § 3 k.wyb.). Nieprzedstawienie lub niewskazanie dowodów jest uchybieniem formalnym protestu wyborczego, które skutkuje pozostawieniem go bez dalszego biegu (art. 322 k.wyb.).

W tak zakreślonych ramach prawnych, protest Skarżącego uznać należy za niespełniający ustawowych wymogów. Jego istotą jest twierdzenie o naruszeniu zasady równości podczas wyborów na Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w 2020 r. (art. 62 oraz art. 127 ust. 1 Konstytucji RP).

Przedstawione argumenty nie wypełniają przesłanek z art. 82 k.wyb., tj. dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

W piśmiennictwie podkreśla się, że zasada równości – której naruszenia upatruje w przeprowadzeniu procesu wyborczego Skarżący – ma dwa przejawy: formalny i materialny. Oba odnoszą się przede wszystkim do czynnego prawa wyborczego, gdy zaś idzie o bierne prawo wyborcze, należy do niego stosować ogólne konsekwencje konstytucyjnej zasady równości podmiotów wobec prawa (art. 32, art. 33 ustawy zasadniczej). Materia protestu odnosić się może do zasady równości zasadniczo w zakresie czynnego prawa wyborczego, a więc co do osoby oddającej głos, a Skarżący zarzuca naruszenie biernego prawa wyborczego kandydatów.

W sensie formalnym zasada równości wymaga, aby każdemu wyborcy przysługiwał jeden głos, zaś w sensie materialnym, aby każdy wyborca – optymalnie – miał taką samą siłę głosu (*P. Radziejwicz*, Komentarz do art. 96 (w:) Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, red. *P. Tuleja*, Warszawa 2019, SIP LEX, pkt 3). W świetle tego, aprobowanego przez Sąd Najwyższy stanowiska, trudno uznać by zgłoszone przez Skarżącego zarzuty uprawdopodobniały naruszenie zasady równości przeprowadzonych wyborów w zakresie czynnego prawa wyborczego Wnoszącego protest. Zważając, że zdaniem Skarżącego, przyczyną naruszenia zasady równości było nieprzeprowadzenie wyborów w konstytucyjnym terminie 10 maja 2020 r. Skarżący nie przedstawił konkretnych okoliczności w zakresie zarzutów popełnienia przestępstw z art. 248 czy art. 249 Kodeksu karnego, wskazujących na wypełnienie znamion tego czynu zabronionego. W tej części zarzut jest zbyt ogólny, dlatego należy pozostawić go bez rozpoznania.

Skarżący podnosi także zarzut niekonstytucyjności wyborów we wniesionym proteście. Jego zdaniem, niezgodne z ustawą zasadniczą było nieprzeprowadzenie wyborów zarządzonych na 10 maja 2020 r., uregulowanych ustawą epizodyczną z 6 kwietnia 2020 r., w konsekwencji czego doszło do naruszenia art. 128 ust. 2 Konstytucji RP.

Tak sformułowany protest – w ocenie składu orzekającego w niniejszej sprawie – nie spełnia jednak warunków określonych w art. 321 § 3 k.wyb. Zarówno sformułowane zarzuty, jak i ich uzasadnienie, opierają się na ocenie zgodności z Konstytucją RP ustawodawstwa i przyjętych aktów prawnych (uchwały PKW, zarządzenia Marszałka).

Protest wyborczy kwestionujący regulacje prawa wyborczego w tym przypadku jest protestem przeciwko ustawodawstwu (prawu), a nie kwestii sposobu stosowania tego prawa i wpływu na wynik wyborów. Protest powinien być skierowany przeciwko ważności wyborów, z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom lub naruszenia przepisów k.wyb. dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, co oznacza, że taki protest wykracza poza jego ustawowo określony przedmiot i granice w rozumieniu art. 82 k.wyb. (tak Sąd Najwyższy w postanowieniach: z 8 listopada 2005 r., III SW 145/05 oraz z 28 listopada 2019 r., I NSW 127/19).

Sygnalizowane w proteście działania mediów publicznych – niezależnie od ich oceny ze strony Skarżącego – nie mogą stanowić naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (art. 82 § 1 pkt 2 k.wyb.). Jak już wskazywano w orzecznictwie Sądu Najwyższego, audycje telewizyjne emitowane w okresie kampanii wyborczej nie mogą zakłócać, utrudniać bądź uniemożliwiać udziału w głosowaniu lub oddania głosu w dniu wyborów, czyli po zakończeniu kampanii wyborczej (postanowienia SN z: 12 listopada 2019 r., I NSW 146/19; 16 listopada 2019 r., I NSW 161/19; 28 listopada 2019 r., I NSW 180/19).

Zważyć ponadto należy, że zgodnie z art. 111 § 1 k.wyb., jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (t.j. Dz.U. 2018, poz. 1914), materiały wyborcze, w szczególności plakaty, ulotki i hasła, a także wypowiedzi lub inne formy

prowadzonej agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do sądu okręgowego wniosek o wydanie orzeczenia:

1. zakazu rozpowszechniania takich informacji;
2. przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje;
3. nakazania sprostowania takich informacji;
4. nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste;
5. nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone;
6. nakazania uczestnikowi postępowania wpłacenia kwoty do 100 000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego.

W tym zakresie – niezależnie od słuszności zarzutów – protest można uznać jedynie za wyrażający krytykę dotyczącą sposobu prezentowania w mediach publicznych informacji na temat tego lub innego spośród kandydatów. Wypowiedziane w ten sposób stanowisko Protestującego nie może być jednak traktowane jako zarzut, mogący stanowić podstawę protestu wyborczego.

Także dalsze zarzuty przedstawione przez Skarżącego, jako wyrażone w sposób ogólny (abstrakcyjny), nie mogą wypełnić przesłanki dopuszczalności protestu.

Dotyczy to w szczególności zarzutu naruszenia art. 84 § 1 i art. 90 § 1 k.wyb. Zdaniem Wnoszącego protest, kampanię wyborczą na rzecz A.D. prowadziły osoby niebędące członkami zarejestrowanego komitetu wyborczego tego kandydata, urzędnicy państwowi na koszt Skarbu Państwa. Zarzucono też prowadzenie kampanii ze środków, które nie pochodziły od komitetu wyborczego. Ponownie jednak Skarżący nie wskazał w jaki sposób ewentualne naruszenia Kodeksu wyborczego przekładają się na naruszenie wyłącznie tych jego przepisów, które dotyczą głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów (art. 82 k.wyb.). Dlatego też tę grupę zarzutów należy uznać za zbyt ogólne.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 zd. 1 w zw. z art. 321 § 1 k.wyb. i w zw. z art. 1 ust. 2 u.wyb.2020, pozostawił protest bez dalszego biegu.

